

सर्वोच्च अदालत संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय
माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा
आदेश
०७०-WO-००३८
विषय: उत्प्रेषण समेत।

सिराहा जिल्ला लाहान न.पा. वडा नं.९ बस्ने सन्तोष कुमार पोखरेल रिट निवेदक
.....१

विरुद्ध

पोखरा विश्वविद्यालय, लेखनाथ,कास्की.....१
ऐ.का उपकुलपति, लेखनाथ,कास्की.....१ विपक्षी
ऐ.का रजिष्टार, लेखनाथ,कास्की.....१
ऐ.को कार्यकारी परिषद्, लेखनाथ,कास्की.....१
ऐ.को विज्ञान तथा प्रविधि संकायका डीन, लेखनाथ,कास्की.....१
ऐ.को विज्ञान तथा प्रविधि संकाय, लेखनाथ,कास्की.....१

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ र १०७(२) बमोजिम दायर हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छः-

म निवेदक पोखरा विश्वविद्यालय अन्तर्गत स्कूल अफ इन्जिनियरिङमा रिक्त सहप्राध्यापक पदमा मिति २०६६।१०।२२ मा करार सेवामा नियुक्त भई कार्यरत रहेकै अवस्थामा विश्वविद्यालयको मिति २०६६।१०।२६ को निर्णयले मिति २०६७।१०।२७ देखि लागू हुने गरी स्कूल अफ इन्जिनियरिङको रिक्त स्कूल निर्देशक पदमा ४ वर्षको लागि नियुक्ति भएपछि आफ्नो जिम्मेवारी निर्वाह गर्दै आइरहेकोमा कार्यकारी परिषद्को मिति २०६८।१।२९ को निर्णयानुसार मलाई मिति २०६८।२।१ देखि लागू हुनेगरी स्कूल निर्देशक पदबाट हटाउने निर्णय भई जानकारी पाएकोले सो निर्णय बदर गरी पाउन अन्तरिम आदेशसमेत माग गरी यसै अदालतमा ०६७-WO-११३४ नं.को रिट निवेदन दायर गरेकोमा मिति २०६८।२।३१ मा निवेदकलाई निर्देशक पदबाट हटाउने बारेको मिति २०६८।१।२९ को निर्णय र मिति २०६८।२।१ को पत्र कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु भन्ने अन्तरिम आदेश भई उक्त निवेदन हाल विचाराधीन छ। विश्वविद्यालयका रजिष्टारले मिति २०६८।३।२४ मा पत्र लेखी उक्त रिटको टुंगो नलागेसम्म विश्वविद्यालयको केन्द्रीय कार्यालयमा हाजीर भई पूर्ववत् कार्य गर्न जानकारी गराएको अवस्था छ। यसअघि मलाई मिति २०६६।१२।५ मा विश्वविद्यालय अन्तर्गत विज्ञान तथा प्रविधि संकाय डीनको कार्यालयबाट मासिक रु.१०,०००।- कन्सल्टेन्सी फी पाउने गरी स्कूल अफ इन्जिनियरिङको कन्सल्टेन्सी सेवाको प्रमुखको जिम्मेवारी दिइएको थियो। सर्वोच्च अदालतबाट ०६७-WO-११३४ मा अन्तरिम आदेशको उपहास गरी मलाई मेरो पदमा समेत काम नदिनुको साथै जेष्ठ महिनादेखिको तलब, भत्ता र कन्सल्टेन्सी फीसमेत

निदएकोले दोश्रो रिट ०६८-WO-००७९ दर्ता गर्ने। सो रिटमा सुनुवाई भई मिति २०६८।५।७ मा निवेदकलाई निर्देशक पदमा काम लगाई निर्देशकले पाउने तलब, भत्ता र सुविधा दिनु भनी अन्तरिम आदेश भयो। दोश्रो अन्तरिम आदेशको समेत तत्कालीन रजिष्ट्रार ओम प्रकाश शर्मा र विज्ञान प्रविधि संकायका डिन ईश्वर चन्द्र बानियाबाट पालना नभएकोले निजहरुको नाममा सर्वोच्च अदालतको अवहेलना मुद्दा दर्ता गराए। २०६९ जेष्ठ महिनामा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको सहयोगमा जेष्ठ सम्मको निर्देशकको तलब प्राप्त भयो। त्यसपछि २०६९ असारसम्मको तलब पाएकोमा साउनबाट पुनः तत्कालीन डिन ईश्वर चन्द्र बानियाले तलब, भत्ता र सुविधा रोकेको हुंदा सम्मानित अदालतबाट असाधारण अधिकारक्षेत्र ग्रहण गरी निवेदकलाई विश्वविद्यालयको स्कुल अफ इन्जिनियरिङको स्कुल निर्देशक पदबाट हटाउने कार्यकारी परिषद्को मिति २०७०।२।२२ को निर्णय तथा सो निर्णय बमोजिम कान्तिपुर दैनिकमा प्रकाशित मिति २०७०।३।२ को सूचनासमेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी निवेदकलाई साविक बमोजिमको निर्देशक पदमा काम गर्न दिनु र एकमुष्ट सम्पूर्ण तलब, भत्ता र कन्सल्टेन्सीको फी भुक्तानी दिलाउन परमादेशको जारी गरीपाउँ भन्ने सन्तोष कुमार पोखरेलको रिट निवेदन।

यसमा ०६७-WO-११३४ र ०६८-WO-००७९ नं.का रिट निवेदनहरु अवलोकनार्थ साथै राखी नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।४।१५ को आदेश।

यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुनु नपर्ने हो ? आदेश जारी हुनु नपर्ने मनासिव आधार तथा कारण भए सबुद प्रमाणसमेत खुलाई सूचना म्याद प्राप्त भएका मितिले बाटाको म्याद बाहेक १५(पन्ध्र) दिनभित्र आफै वा आफ्नो कानून बमोजिमको प्रतिनिधिमार्फत लिखित

जवाफ पेश गर्नु भनी निवेदन र यो आदेशको प्रतिलिपी साथै राखी विपक्षीहरूको नाममा सूचना म्याद जारी गरी लिखित जवाफ परेपछि वा अवधि नाघेपछि नियमानुसार पेश गर्नु। साथै अन्तरिम आदेशको मागदर्फ विचार गर्दा प्रस्तुत निवेदका साथ संलग्न रहेको ०६८-WO-००७९ को रिट निवेदनमा यस अदालतबाट मिति २०६८।५।७ मा अन्तरिम आदेश जारी भैरहेको र निवेदकको पदावधि समेत बाँकी रहेको अवस्थामा निवेदकलाई पदबाट हटाउने भनी भएको मिति २०७०।२।२२ को पोखरा विश्वविद्यालय कार्यकारी परिषद्को निर्णय र मिति २०७०।३।२ को सो सम्बन्धी कान्तिपुर दैनिकमा प्रकाशित सूचना तत्कालको लागि लागू नगर्नु भनी अर्को आदेश नभएसम्मको लागि अन्तरिम आदेश जारी गरिएको छ। प्रस्तुत अन्तरिम आदेश कायम रही रहनु पर्ने नपर्ने सम्बन्धमा विपक्षीहरू समेतलाई सहभागी गराई छलफल गराउन उपयुक्त हुने हुँदा मिति २०७०।५।३ गते सो सम्बन्धमा पेशी तोकी विपक्षीहरूलाई जानकारी गराई नियमानुसार गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।४।२९ को आदेश ।

यसमा विपक्षी निवेदकले पोखरा विश्वविद्यालयसमेत उपर दायर गर्नु भएको ०६८-WO-००७९ उत्प्रेषण रिट निवेदनमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६८।५।७ मा उक्त मुद्दाको अन्तिम टुंगो नलागेसम्मको लागी निवेदकका सम्बन्धमा अन्तरिम आदेश भएकोले हामीले उक्त आदेशको कदर गर्दै मिति २०६९।२।६ मा कार्यकारी परिषद्को बैठकबाट निर्णय गरी यस विश्वविद्यालयको साविककै निर्देशक पदमा बहाली गरी सो पदले पाउने तलब सुविधा प्रदान गरी जिम्मेवारी तोकिएको हो। उहाँले सो निर्णयभन्दा अघि नै तलब, भत्ता र सुविधा बुझिलिई हाजिर भई मिति २०६९।३।२२ सम्मको तलब बुझिलिए पश्चात् २०६९।६।९ देखि उहाँले तोकिएको जिम्मेवारी बहन नगरी लगातार ३ महिनाभन्दा बढी समय अनुपस्थित रहनुभएकाले इन्जिनियरिङ निकायका विद्यार्थीहरूले उहाँको अनुपस्थितिको सम्बन्धमा विभिन्न माग राखी आन्दोलन गरेकाले छानविन समिति गठन गरी सो समितिको प्रतिवेदन समेतका

आधारमा विश्वविद्यालय सम्बन्धी ऐन नियमबमोजिम कान्तिपुर राष्ट्रिय दैनिकमा सूचना प्रकाशित गरिएकोमा उहाँले पोखरा विश्वविद्यालयमै आई स्पष्टीकरण दिनुपर्नेमा काठमाडौँमा रहेको सम्पर्क कार्यालयमा स्पष्टीकरण दिनुभएको, सो स्पष्टीकरणमा आफूलाई विश्वविद्यालयले सुरक्षा दिन नसकेको, तत्कालीन दिनले गुण्डा लगाई आक्रमण गरेको जस्ता निराधार कुराहरु उल्लेख गर्नुभएको र उहाँ लामो समयसम्म अनुपस्थित रहेबाट इन्जिनियरिङ संकायको पठनपाठन तथा निर्देशकबाट हुने दैनिक काम कारवाही प्रभावित भएबाट निवेदकलाई विधिसम्मत रुपबाटै हटाइएको हुँदा र अन्तरिम आदेशलाई निरन्तरता दिनुपर्ने अवस्था समेत नुहुँदा रिट निवेदन खारेज गरीपाउँ भन्ने पोखरा विश्वविद्यालयका उपकुलपति समेतको लिखित जवाफ । सोही व्यहोराको पोखरा विश्वविद्यालय समेतको लिखित जवाफ ।

यसमा रिट निवेदकले विपक्षी मध्येका पोखरा विश्वविद्यालयका उपकुलपति खगेन्द्र प्रसाद भट्टराईसमेत माथि दायर गरेको ०७०-AP-००१९ को अदालतको अवहेलना मुद्दा साथै राखी नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।५।३ को आदेश ।

यसमा निवेदक र विपक्षी विश्वविद्यालयबीच तथ्यगत विवाद रहेको भै मेलमिलापको प्रकृत्यामा लैजान उपयुक्त भएकोले मेलमिलाप प्रकृत्याको लागी १५ दिनको समयको निवेदक एवं विपक्षीलाई तारेख तोकी जिम्मेवार तहका प्रतिनिधि खटाई पठाउन लेखी पठाई सो प्रकृत्या गर्न मेलमिलाप केन्द्र पठाउनु । उपरोक्त बमोजिम मेलमिलाप भै आएपछि वा जवाफ प्राप्त भएपछि नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।५।३० को आदेश। पक्षहरुबीच मेलमिलाप हुन नसक्ने भनी मेलमिलापकर्ताले प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको हुँदा मुद्दाका पक्षहरुलाई मिति २०७०।७।६ को तारेख तोकी अदालतसमक्ष उपस्थित हुन पठाइएको भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।७।६ को जवाफ ।

नियमबमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश भएको प्रस्तुत मुद्दामा निवेदकका तर्फबाट उपस्थित विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री हरि प्रसाद उप्रेतीले यी निवेदकउपर विपक्षी पोखरा विश्वविद्यालय समेतले एक पछि अर्को गर्दै श्रृंखलाबद्ध रुपमा अन्यायपूर्ण व्यवहार गर्दै आएको अवस्था छ। निवेदकले विपक्षीहरुउपर ०६७-WO-११३४ र ०६८-WO-००७९ समेतका रिट निवेदनहरु दायर गरी ती दुवै निवेदनमा अन्तरिम आदेश भएकोमा ती अन्तरिम आदेशको पालना गर्दै निवेदकलाई निर्देशक पदमा पुनःबहाली गराई सोही अनुसारको जिम्मेवारी र सेवासुविधा प्रदान गर्नुपर्नेमा विपक्षीहरुबाट त्यसो अवस्था छैन। हाल निवेदकको निर्देशक पदको ४ वर्षे करारीय अवधि समाप्त भइसकेको हुँदा निवेदन मागबमोजिम निवेदकलाई निर्देशक पदमा बहाल गराउने भन्ने निवेदन माग निष्प्रयोजन भए पनि निवेदकले पाउनुपर्ने सेवा सुविधा पाउन र विपक्षीहरुले सम्मानित अदालतको अन्तरिम आदेश पालना नगरी अटेर गरेको हुँदा निवेदकले विपक्षीहरु उपर दायर गरी यसै साथ पेश भएका २ वटा अवहेलना मुद्दामा सजाय गराउन उपयुक्त आदेश जारी गरिपाउँ भनी तथा विपक्षी पोखरा विश्वविद्यालयको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री फणिन्द्रराज कोइरालाले विश्वविद्यालयले यस अघिका ०६७-WO-११३४ र ०६८-WO-००७९ का रिट निवेदनमा भएको अन्तरिम आदेशबमोजिम विपक्षी निवेदकलाई हाजिर हुन पटकपटक अनुरोध गर्दा समेत हाजिर भै आफ्नो पदीय जिम्मेवारी इमान्दारीपूर्वक गर्नुपर्नेमा नगरेको हुँदा विधिसम्मत रुपमा पुनः निर्देशक पदबाट हटाइएको हो। यस भन्दा अगाडि समेत विधिसम्मत रुपमै हटाइएको हो र सो सम्बन्धमा दायर भएको रिटहरुमा निवेदकलाई हटाउने निर्णय कार्यान्वयन गनरी निर्देशक पदमा यथावत काम गराउन अन्तरिम आदेश भएको हुँदा सो बमोजिम निवेदकलाई बहाल गराइए पनि आफ्नो पदीय

जिम्मेवारी बहन नगरेको कारण विश्वविद्यालयको स्कुल अफ इन्जिनियरिङको दैनिक काम तथा पठनपाठनमा समस्या परेको हुँदा निजको स्थानमा अर्को निर्देशक नियुक्ति गरिएको हुँदा निवेदकलाई बहाल गराउने सम्भावना भएन। हाल निवेदकको करारीय अवधि समेत व्यतित भइसकेकोले रिट निवेदनको औचित्य समाप्त भइसकेको हुँदा रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भनी गर्नुभएको बहस सुनियो। अब निवेदकको रिट निवेदन जिकिर पुग्न सक्छ सक्दैन तथा निवेदन माग बमोजिम आदेश जारी हुनुपर्ने हो होइन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा पोखरा विश्वविद्यालयको मिति २०६६।१०।२६ को निर्णयले २०६६।१०।२७ देखि लागू हुने गरी निवेदक ४ वर्षको लागि निर्देशक पदमा नियुक्त भएको देखिन्छ। तत्पश्चात् क्रमशः मिति २०६८।१।२९ मा पहिलो पटक र २०७०।२।२२ मा दोस्रो पटक कार्यकारी परिषद्को निर्णयले हटाइएको भन्ने देखिन्छ। यस प्रकार निवेदकको ४ वर्षे पदावधि मिति २०७०।१०।२६ सम्म कायम भै हालको अवस्थामा करारीय अवधि व्यतित भैसकेको देखिन्छ। हाल निवेदकको निर्देशक पदको ४ वर्षे पदावधिसमेत व्यतित भैसकेको हुँदा निर्देशक पदमा बहाल गराइपाउँ भन्ने रिट निवेदन जिकिर पुग्न सक्ने अवस्था देखिन आएन। तसर्थ पुनः निर्देशकको पदमा बहाल गराई काम गराई पाउन परमादेशको आदेशको माग गरेको हदमा रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ।

निवेदकले तलब भत्ता लगायतको सुविधाहरू भुक्तानी पाउन परमादेशको माग गरेतर्फ विचार गर्दा सोतर्फ निवेदकले दायर गरेको ०६८-WO-००७९ को रिट निवेदनबाट निवेदकले नियुक्ति पाएको मितिबाट ४ वर्षभित्र निजले हाजिर

भई काम गरेको अवधिभरको तलब, भत्ता र अन्य कानूनबमोजिम पाउने सुविधा निवेदकलाई समेत भुक्तानी गर्नु गराउनु भन्ने परमादेशको आदेश विपक्षीहरूका नाममा आजैका मितिमा यसै इजलासबाट जारी भइसकेको हुँदा सोही अवधिको सोही तलब, भत्ता र सुविधा विषयका सम्बन्धमा यस निवेदनमा पुनः आदेश गरिरहनु कुनै औचित्य रहेन। तसर्थ निवेदकको रिट निवेदनको अब कुनै औचित्य नरहेको हुँदा उत्प्रेषण समेतको माग गरी परेको प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ। सो ठहर्नाले मिति २०७०।४।२१ को अन्तरिम आदेश स्वतः निष्कृत हुन्छ। दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाईदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत/उपसचिव:- विदुर काफ्ले

कम्प्युटर अपरेटर:- सविना अधिकारी

इति सम्बत् २०७१ साल कार्तिक १८ गते रोज ३ शुभम् ।